

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

თონე

თორნე (ძველ ქართულში გვხვდება თურნე, საცხობელი პურისად, საცხობელი კეცისად), მინაში ჩადგმული უძირო, ცილინდრული ფორმის თიხის ნაკეთობა. გავრცელებულია საქართვე. ბარში და ზეგანზე მაღალი ნებოვნების მქონე პურის საცხობად. ქართ. მეთონეობა, ძირითადად, ორი სახის თ-ს იცნობს: საოჯახო ანუ სოფლურ თ-ს და პროფესიონალი მეპურის თ-ს. სოფლად გავრცელებულია პატარა, საშუალო და დიდი ზომის პირმოხვეული და პირგანიერი თ-ები. საოჯახო თ-ის მაქს. სიმაღლე, როგორც წესი, 1 მეტრია. გამოსაწვავ ქურაში თ-ის მოსათავსებლად და მისი მოხერხებულად ტრანსპორტირების მიზნით მას ხშირად რამდენიმე ნაჭრად ჭრიდნენ და მინაში ჩადგმის დროს აწყობდნენ. ნაჭრებად არ იჭრება ჯერ კიდევ შემორჩენილი თონის სახეობა რ-საც ქალები ამზადებენ.

საქართვე. სხვადასხვა კუთხეში თ. მინაში სხვადასხვა სიღრმით იდგმება: მთლიანად, სანახევროდ ან მხოლოდ ძირით. თ-ის მინისზედა ნაწილის გასამაგრებლად და სიმხურვალის შესანარჩუნებლად თ-ს ირგვლივ წნელით შემოწნავენ (ყავრით, ტკეხით, ფიცრით მოპირკეთება), წნულისა და თ-ის კედელს შუა ცარიელი ადგილი მინით ამოივსება და დაიტკეპნება. კარმიდამოიან სამოსახლოში თ. დაფარულია და უმთავრესად ეზოშია გამართული. თ. გვხვდება აგრეთვე სამეურნეო ნაგებობების დერეფანში. დარბაზულ სახლში თ. საცხოვრებლის შიდა კომპლექსში იყო მოქცეული. თ-ს იყენებდნენ აგრეთვე პროდუქტების „ჩასათუთქად“, ხის ნაწილების გამოსაშრობად და გათბობის მიზნითაც. პროფესიონალი მეპურის თ. სოფლად გავრცელებული თ-ისაგან სიდიდითაც განსხვავდება (გაცილებით დიდია) და მოყვანილობითაც. საქართველოში ცნობილია ურბნისის (V-VII სს.), თბილისის (XI, XII სს.), რუსთავის (XII-XIII სს.), უფლისციხის (XIV-XVI სს.) და სხვა განათხარი თ-ები. ამიერკავკასიის ტერიტორიაზე ყველაზე ძველია ძვ. წ. VIII ს. ურარტული თ.

